

P Przeгляд

NUMER NA WIELKANOC

Dlaczego ludzie Polski Podziemnej budowali PRL

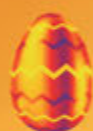
Historia nie jest czarno-biała

SKLEP TYGODNIKA PRZEGLĄD ZAWSZE W ZASIĘGU RĘKI

Samotne święta? Spędź je z nami

W NASZYM SKLEPIE INTERNETOWYM SĄ:

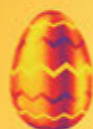
PRENUMERATA ELEKTRONICZNA TYGODNIKA

MIESIĘCZNA	KWARTALNA	PÓŁROCZNA	ROCZNA
12,90 zł	39,90 zł	69,90 zł	119,90 zł

E-WYDANIA PRZEGLĄDU

aktualne i archiwalne numery tygodnika

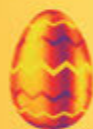
E-BOOKI

już od 14,90 zł

KSIĄŻKI

m.in. z cyklu Historia bez IPN

ZDANIE

elektroniczna wersja kwartalnika za 9 zł

WWW.SKLEP.TYGODNIKPRZEGLAD.PL

*Jeśli możesz, wesprzyj naszą działalność. Dodaj podczas składania zamówienia produkt **DAROWIZNA** lub **DAROWIZNA CYKLICZNA**.*

Za każdą pomoc serdecznie dziękujemy!

Henryk Domański

Czytajmy Walickiego

Na święta mamy dla Czytelników jeszcze ekstraprezent. W ekspresowym tempie wydaliśmy książkę, która jest testamentem politycznym prof. Andrzeja Walickiego. Są w niej teksty tego giganta myśli, jednego z największych uczonych z przełomu XX i XXI w. A także człowieka bliskiego naszej redakcji i wielu naszym autorom. Był dla nas intelektualną busolą i autorytetem. Mogliśmy czerpać z jego wiedzy o historii Polski, o rosyjskiej filozofii i myśli społecznej. Świat, który opisywał, był wielowymiarowy i pluralistyczny. Jego analizy to szkoła mądrości i realizmu politycznego.

Jest więc oczywiste, że za nasz obowiązek uważamy utrwalanie i popularyzację dorobku naukowego tego wielkiego uczonego. W ciągu najbliższych miesięcy wydamy trzy tomy dzieł Walickiego. Zawartość pierwszego najlepiej opisuje jego tytuł „PRL i skok do neoliberalizmu. Jaruzelski. Solidarność. Zdrada elit”.

Nie wiem, czy ktoś wnikliwiej od Walickiego opisał nasze najnowsze dzieje. I fenomen Polski Ludowej. „Walicki pokazał, że nie można zbudować obiektywnej oceny PRL za pomocą mitologizacji zasług opozycji politycznej

Naszym Czytelnikom i Przyjaciółom życzymy Świąt z dużą, choć jeszcze zdalną, dawką serdeczności i bliskim kontaktem z budzącą się przyrodą, Pamiętajmy o samotnych, Wsprzyjmy im życzliwą pomocą. Zespół „Przeгляdu”

i autogloryfikacji kombatantów, którzy stworzyli wygodną dla siebie wersję historii” (prof. Bieliń).

Zawsze chętnie przytaczam bardzo trafną opinię prof. Łagowskiego: „Słuchając Walickiego, dowiadujemy się w ciągu godziny więcej, niż dałoby nam tygodniowe siedzenie w bibliotece”. Jestem pewien, że czytających jego teksty czekają zarówno doznania intelektualne, jak i spore emocje. Poglądy autora odbiegają od poprawności politycznej.

Polskie problemy bardzo absorbowały jego uwagę. A oceny poziomu całej dzisiejszej klasy politycznej miał bardzo krytyczne. Do głębi oburzał się na polski nacjonalizm i klerykalizm. Celnie i bezlitośnie obnażał faszystwa polityki historycznej IPN, kłamstwa na temat Polski Ludowej i osiągnięć milionów jej obywateli.

Agresywną rusofobię uważał za wielkie zagrożenie interesów narodowych i przyczynę marginalizacji Polski w Europie.

W kolejnych tomach będą równie ciekawe teksty prof. Walickiego. Szykuje się więc długa ucztą intelektualna.

CYTATY

MAREK PIWOWSKI, reżyser

Film jest najszybciej starzejącą się dziedziną sztuki, nawet szybciej niż stara piosenka.
„Trybuna”

PROF. ANTONI DUDEK, politolog, historyk z UKSW

Tusk skończył się w polskiej polityce. Przy życiu podtrzymuje go propaganda PiS.
„Polska The Times”

BAKOWSKI

W NUMERZE

HISTORIA

- 8 Historia nigdy nie jest czarno-biała**
Dlaczego ludzie Polski Podziemnej budowali PRL

KRAJ

- 14 Plusy dodatnie i plusy ujemne**
Ranking ministrów spraw zagranicznych
- 20 Polska fascynująca, bo zwykła i przeciętna**
– rozmowa z Brianem Porterem-Szúccsem
- 23 Zabytki w ogniu**
Podpalenia w Zakopanem
- 26 W marszu dobrze się myśli**
Ekstremalna Droga Krzyżowa
- 30 Człowiek z ołtarza**
Niezwykłe życie Władysława Ślęzyka
- 33 Wóz w wodzie**
Jak się uratować z tonącego auta
- 34 Staram się robić to, co potrafię najlepiej**
– rozmowa z prof. Henrykiem Skarżyńskim
- 38 Dlaczego nie staliśmy się Kuwejtem**
Energia zmarnowanych szans
- 56 Łowiectwo – zabójczy biznes**
– rozmowa z Adamem Zbyrytem

SYLWETKI

- 19 15 lat bez Lema**
Cztery lata felietonów

PRZEGLĄD ZWIĄZKOWY

- 40 Klin na warsztacie**
Im wyższe zarobki, tym niższa danina

ZAGRANICA

- 42 Pielgrzymi jeszcze poczekają**
Izrael zamknięty dla obcokrajowców
- 44 Pytania graniczne**
Frontex coraz bardziej krytykowany

KULTURA

- 46 W pandemii wszyscy tęsknimy za tym samym**
– rozmowa z Izabelą Chamczyk
- 49 Culturalia**
- 66 4. Wiosenna Aukcja Sztuki**

SPORT

- 50 Luksusowy kapitan biało-czerwonych**
Przypadki Roberta Lewandowskiego

OBSERWACJE

- 54 Dekalog, jak sobie radzić ze zmęczeniem pandemią**
- 58 Europejskie Drzewo Roku 2021**

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Czytajmy Walickiego
- 13 Jan Widacki**
Realna pandemia i pozorne państwo
- 29 Andrzej Romanowski**
Pan Matuła
- 37 Roman Kurkiewicz**
Kto mu to powie, debile?
- 41 Tomasz Jastrun**
Krople i skała
- 53 Wojciech Kuczok**
Kultura niesforna

26
KRAJ

W MARSZU DOBRZE SIĘ MYŚLI

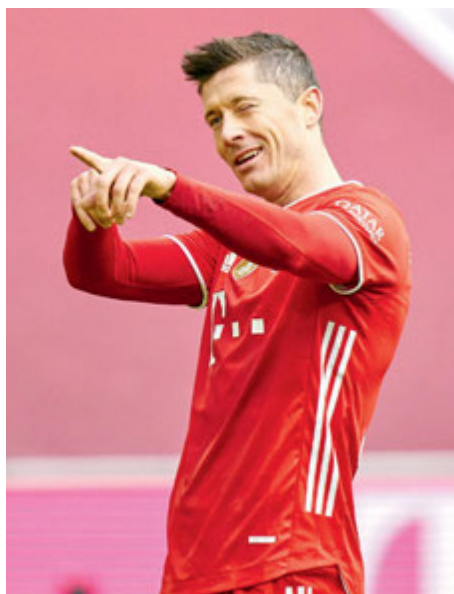
Ekstremalna Droga Krzyżowa

46
KULTURA

W PANDEMII WSZYSCY TĘSKNIMY ZA TYM SAMYM

– rozmowa z Izabelą Chamczyk

50
SPORT

LUKSUSOWY KAPITAN BIAŁO-CZERWONYCH

Przypadki Roberta Lewandowskiego

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

NA OKŁADCE: EUGENIUSZ KWIATKOWSKI, JAN RZEPECKI, JAN DOBRACZYŃSKI, LEOPOLD GLUCK, JAN ZACHWATOWICZ, ZBIGNIEW GERTYCH, JANUSZ ZABŁOCKI, ALEKSANDER GIEYSZTOR, JAN KAROL KOSTRZEWSKI, ANDRZEJ MUNK, STANISŁAW KULCZYŃSKI, EDMUND MĘCLEWSKI

FOT. DOMENA PUBLICZNA (2), PAP (7) EAST NEWS (2), NAC (2)

✉ Mocne metaforyczne wyrazy

Każdy użytkownik języka wie, że jeśli ktoś nazwie kogoś debilem, nie oznacza to kwalifikacji psychiatrycznej, tylko stwierdzenie uszczuplonej pod jakimś względem sprawności umysłowej, tak jak nazwanie kogoś pasożytem nie znaczy, że ten ktoś żywi się czymś ciałem. Co zaś do sprawności, to gdyby ktoś, będąc głową państwa, w rozmowie ze swoim partnerem o Unii Europejskiej żalił się, że cóż to za Unia, skoro on nie może kupić normalnej żarówki z drucikiem (nawiasem mówiąc, w internecie mnóstwo jest takich ofert), to czy nie mogłoby powstać domniemanie o takim uszczupleniu?

Ktoś w Galicji nazwał Najjaśniejszego Pana „starą pierdołą” i powołany w procesie na rzeczoznawcę prof. Nitsch oświadczył, że to taki „sympatyczny pocziwy staruszek”, chroniąc w ten sposób oskarżonego przed więzieniem. W małżeństwach często padają wypowiedziane w irytacji słowa „ty debilu” i nie jest to zaproszeniem do rozwodu, tylko wezwaniem do opamiętania się.

Andrzej Lam

f Nauczyciel jak stacja benzynowa

Byłam nauczycielką przez 20 lat. Szanuję niektórych, wszyscy na szacunek niestety nie zasługują. Mam dwoje dzieci na zdalnym, w dwóch różnych szkołach. Od razu widać, jakie w której szkole jest podejście do ucznia, a nawet zatroskanego o dziecko rodzica. Potrafię zrozumieć wypalenie u każdej ze stron, lekceważenia nie akceptuję. *Aga*

Wszyscy jesteśmy w czarnej d... I dzieci, i nauczyciele. Choćby taka lekcja biologii. I nauczycielka, która jest młodą mamą. Lekcja na żywo. Do pokoju wchodzi małe dziecko pragnące mamy. Ona z 29 uczniami. Zakłopotana, zestresowana. A lekcja to tylko 30 minut. Strasznie ciężkie czasy nas dopadły. Niby nikt nie strzela, nie wybuchają granaty, a walczymy o każdy dzień. O każdy oddech, robiąc uniki przed załamaniem nerwowym czy depresją. Mój syn ma cudownych nauczycieli. Dużo można zarzucić i im, i nam, ale po co? *Ela*

„Mamy być ostoją dla uczniów, mamy wspierać. Zawsze dostępni, mili i profesjonalni”. A problemów każdy z nas ma sporo. Wystarczy odpowiedzieć nie takim tonem, nie tak, jak oczekuje druga strona (niejednokrotnie przy komputerze oprócz ucznia mamy szerszą widownię/słuchaczy) i telefon/Teams/Librus/dziennik płoną. *Krzysztof*

f Czy zmiana przepisów ochroni pieszych na pasach?

Żadne przepisy nie pomogą, dopóki pieszy nie będzie odpowiedzialnie wkraczał na pasy. Czyli po przemyśleniu sytuacji na drodze. Bo inaczej będą pogrzeby usatysfakcjonowanych słuszością swojej decyzji zabitych na pasach. Każdy pieszy powinien mieć obowiązek znajomości przepisów ruchu drogowego i umiejętności przewidywania. Jak równość, to równość. To samo dotyczy rowerzystów.

Ewa Gojawiczyńska

ZDJĘCIE TYGODNIA

Brakuje już karetek dla osób z dolegliwościami innymi niż wywołane przez covid. Do nagłych przypadków wysyłane są helikoptery LPR. Nz. lądowanie śmigłowca w alei Krakowskiej w Raszynie, dokąd kobieta z podejrzeniem udaru mózgu została dowieziona prywatnym samochodem. 25 marca.

Prawie 490 zgłoszeń polskich patentów wpłynęło do Europejskiego Urzędu Patentowego w 2020 r. Mimo pandemii jest to wzrost o 4,3%. Najwięcej wynalazków dotyczy technologii komputerowych i biotechnologii.

Marek Jurkowicz, nestor dziennikarzy lewicowych, były redaktor naczelny „Płomienu”, „Gazety Białoostockiej” i zastępca redaktora naczelnego „Trybuny Ludu” oraz sekretarz Międzynarodowej Organizacji Dziennikarzy, ukończył 85 lat. Ad Multos Annos, Drogi Jubilacie.

Andrzej Skworz, twórca i redaktor naczelny magazynu „Press”, 15 lutego obchodził 25-lecie wydania pierwszego numeru. Czytamy i gratulujemy.

6,72 mln zł musi zapłacić nowy właściciel obrazu Jacka Malczewskiego „Prządka”. Płótno z 1922 r. wyciynęło na aukcji w Domu Aukcyjnym Agra-Art w Warszawie.

Izabela Konopacka, wicedziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, została wiceprezydentem Federacji Adwokatów Europejskich (FBE). Jest pierwszą Polką w prezydium FBE, skupiającej około miliona prawników.

Przemysław Rosati, adwokat z Warszawy, został nowym prezesem Naczelnej Rady Adwokackiej.

Wartość branży KEP (kurier, ekspres, paczka) wzrosła w zeszłym roku o 2 mld zł, do 9 mld zł.

Instytut Prognoz i Analiz szacuje, że szara strefa w gospodarce sięgała w 2020 r. ok. 447 mld zł. To o 6,6% więcej niż rok wcześniej.

Tomasz Zdzikot, prezes Poczty Polskiej, spuszczonej tam na spadochronie przez PiS, dla pracowników ma program redukcji zatrudnienia o ponad 7 tys. osób. Sam zarabia 49 tys. zł miesięcznie, czyli 588 tys. rocznie. Bez premii i nagród. Czy powstrzyma go wspólny protest ponad 20 związków działających w PP?

Monika Pawłowska, posłanka wybrana z listy Wiosny w okręgu chełmskim i pełniąca funkcję wiceprzewodniczącej Klubu Parlamentarnego Lewicy, przeszła do Porozumienia Jarosława Gowina. Pisaliśmy już o głupotach, jakie wygadywała w sprawie „wyklętych”. Pasuje z nimi do dojnej zmiany. Kiedy oszuka jej wyborców?

W 2020 r. było 656 zabójstw, to o 125 więcej niż rok wcześniej.

Barbara Piotrowicz, prokurator z czteroletnim stażem, błyskawicznie awansowała do Podkarpackiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Rzeszowie. Cud? Nie! Ojciec. Sławny prawnik PiS, Stanisław Piotrowicz.

PRZEBŁYSKI

Huta Łabędy pod butem Solidarności

Co się dzieje w Hucie Łabędy? Jej właściciel to państwowy Węgłokoks. A na końcu łańcucha pokarmowego jest Ministerstwo Aktywów Państwowych z Jackiem Sasinem w roli wisienki. Oslawiony organizator niewyborów prezydenckich scedował zarządzanie Hutą Łabędy na tamtejszy związek NSZZ Solidarność. Niby w hucie jest zarząd, ale i tak rządzi Czesław Ryś, szef Solidarności. A przynajmniej próbuje. Naciska na zarząd, by jego (solidarnościowi) kandydaci dostali w zarządzanie kadry, płace i produkcję. Pozostałe związki Ryś traktuje z buta, choć rozumem i kwalifikacjami biją go o długość pieca hutniczego. Ustupowanie naciskom Rysia skończy się dla załogi katastrofą. Przecież nie takie firmy ciotka S potrafiła zaorać.

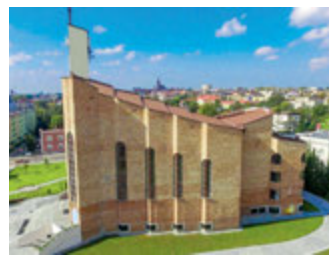
Szczerski i Czaputowicz w roli „dyplomatów”

Im większa niemota, tym uporczywiej czepia się państwowego cycka. Krzysztofowi Szczerskiemu z kancelarii Dudy robotę taką, jak lubi, czyli dużo zarobić, a nie narobić się, próbowali załatwić najwięksi specje od wciskania kitu. I nie dali rady. W całej Unii szlaban. Ale od czego są koleśnie z dojnej zmiany? Szczerski wyzebrał sobie posadę ambasadora (stałego przedstawiciela RP) przy ONZ. I pojedzie tam w listopadzie. Albo i nie. Zobaczmy, czy podobna sztuka uda się Jackowi Czaputowiczowi. Kadrowy eksperyment Kaczyńskiego walczy z dyplomatem holenderskim o posadę oficjalnego wysłannika UE ds. Libii. Ależ ma tupet ten kompletnie nieudany wynalazek PiS! Nijak nie możemy pojąć, czym sobie ta biedna Libia zasłużyła na takie ponizające traktowanie.

Żydówka właścicielką kościoła

Taki numer to tylko nad Wisłą. Tygodnik „Nie” opisał historię jedynej na świecie Żydówki, która jest właścicielką kościoła katolickiego. Ann Drillich jest po rodzicach właścicielką działki w Tarnowie, na której ks. Aleksander Dychtoń, proboszcz parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej, postawił w latach 80. świątynię z parkingiem. Przekręt na żywca z udziałem miejscowego Polaka, który tak pojmował reprezentowanie interesów pani Drillich mieszkającej w Australii. Kuria tarnowska, choć przegrała procesy sądowe we wszystkich instancjach, ciągle udaje głupka. Nie chce zapłacić odškodowania. Działki z kościołem (lub bez) też nie chce oddać.

Prezes bogaty i skromny

Ta firma to samograj. Automaty, gry liczbowe, loterie, kasyno internetowe. Totalizator Sportowy skubie graczy na wiele sposobów. Jest złotym sezamem dla kolejnych rządów. A dla dojnej zmiany szczególnie. Olgerd Cieślik, prezes Totalizatora Sportowego, chwali się, że w 2020 r. polski sport dostał rekordowe 827 mln zł. Piękna kwota. Ale przecież to tylko niewielki procent z zysku, na który złożyły się miliony graczy. Prezes Cieślik jest zbyt skromny. Albo sprytniejszy od prezesa Obajtka. Nie chwali się miliardami zysku. Ani posadami dla wiadomych ludzi polecanych przez rządzącą prawicę. Co akurat rozumiemy.

Testament polityczny Andrzeja Walickiego

**Najciekawsza wykładnia
najnowszych dziejów
i fenomenu Polski Ludowej.
Totalitaryzm i antykomunizm,
Solidarność, stan wojenny
i Wojciech Jaruzelski.**

Andrzej czuł się zobowiązany do dokończenia pracy nad książką, którą traktował trochę jak postawienie kropki nad i w swoim dorobku publicystycznym oraz swój polityczny testament.

prof. Joanna Schiller-Walicka

Profesor pokazuje, że nie można zbudować obiektywnej oceny PRL za pomocą mitologizacji zasług opozycji politycznej i autogloryfikacji kombatanów, którzy stworzyli wygodną dla siebie wersję historii.

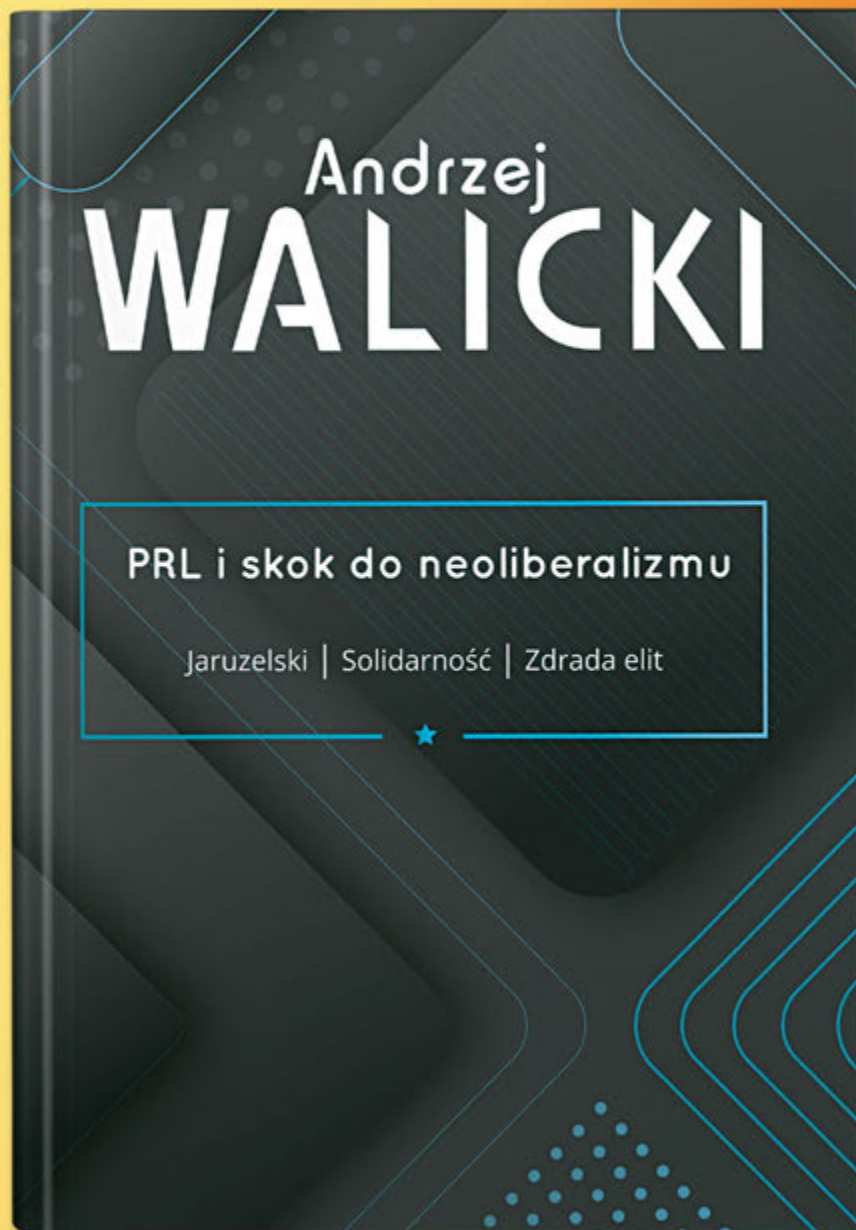
prof. Stanisław Bielań

Wnikliwe, erudycyjne i krytyczne teksty jednego z największych polskich uczonych i intelektualistów przełomu XX i XXI w.

prof. Adam Chmielewski

I TOM

75 zł

www.sklep.tygodnikprzeglad.pl

Wpłaty 75 zł prosimy dokonywać na konto:
72 1090 2851 0000 0001 2023 9821 Fundacja Oratio Recta,
03-410 Warszawa, ul. Inżynierska 3 lok. 7. W cenę wliczony jest
koszt wysyłki nierejestrowanej Poczta Polska. Istnieje możliwość
wysyłki poleconej priorytetowej +10,00 zł, paczka w RUCH-u
+6,99 zł lub dostawa kurierem InPost +14,90 zł.